

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

קובץ מראוי מקומות עומק א דיני

מנהג בממון חלק ב'

MINHAG B'MAMON - PART II

על פי התורה אשר יורוּךְ Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

Compiled by the Bais HaVaad Halacha Center.

Project Editor: Rav Baruch Fried, Dayan at Bais HaVaad

For additional copies of this *Kuntras*, to sign up for *Yorucha*, or to obtain the *Yorucha* supplements (see back of booklet):

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER

105 RIVER AVENUE, SUITE #301
LAKEWOOD, NJ 08701
1.888.485.VAAD(8223) | 732.232.1412
WWW.BAISHAVAAD.ORG/YORUCHA
YORUCHA@BAISHAVAAD.ORG

BAIS HAVAAD DIVISIONS

Business
Halacha
Services

Bais Din
& Dispute
Resolution

Zichron
Gershon Kollel
for Dayanu

Medical
Halacha
Center

Kehilla &
Bais Din Primacy
Initiative

Halachic Awareness
& Education

מראַי מקומות

מנהג במאון חלק ב'

תוכן העניינים

תקנות והנהגות שמחיבים ע"פ מנהג

•	מקור הדין	4
•	אדרי תקנת בני העיר	6
•	אם הרוב יכולים להכריח את המיעוט	7
•	קניינים ותנאים המועילים מכח מנהג	9
•	מנהג מבטל הלכה	11
•	מנהג גרווע	13
•	ספק מנהג	15
•	19..... Labor Unions	

LOWINGER FAMILY

לעלי נשמה

ר' יונה בן יצחק ז"ל
מרימ בת חיים ע"ה

ר' מאיר משה בן בן ציון היליגז"ל
נאלדא בת משה דוד ע"ה
מיינקה בת משה שמואל ע"ה

In memory of
HARAV YOSEF GROSSMAN ZT"ל
לע"נ הרב יוסף ישראלי ב"ר משה גROSSMAN זצ"ל

ARYEH WEISS
& FAMILY

MR. HOWARD
ZUKERMAN Z"ל
לצ"ג צבי יעקב בן פסח יהודה זול
By his wife Mrs. Rosalyn Zuckerman

השותפים פרק ראשון בבא בררא

גלוין הח"ט
תורה אוד השלמה
(ב) ענינה כי ואנורא לא רק
הנאה, אלא ואנורא
הנאה, באה אמר
הנאה למשורר למשורר
הנאה למשורר נטה נטה
הנאה למשורר נטה נטה
הנאה למשורר נטה נטה
הנאה למשורר נטה נטה

ליבונטי רשות
ווערטטת פַּרְעָה: (שיטוט, ת, ט)

[נרפף בפוך הפסכת]

תלמוד בבלי (<עו"ז והדר>) - כד בבא בתרא תלמוד בבלי עמוד מס' 26 הוזפס ע"י **תבנת אוצר החכמה**

Residents of a city, or members of a specific trade, can create binding regulations amongst themselves. However, if there is an "Adam Chashuv" (venerable person) in the city, such "trade deals" must have his approval.

במי עיר או בני אומנותichert יכולות תקנאות מעוצבות, ותקנחות תקנה אפילו להחיזה ממון. אולם אם יש

ג'ינו נחשום

٦

**טבורה התשובה
עם הופטוט**

הנחות ה

(6) ב"ג הנחה
ה' נ"ז ו' הינה
מתקן: (3) מתקן:
ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר'
ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר'
לעוושׂ סטמְלָה
ויזמְלָה
(7) ד"ה טולְבָה
לה פְּנַיִם
ולה פְּנַיִם
ל' ת"ב ל'
סומחן ו/or ו/or
בששל' דע' דע'
(8) ד"ה
מאריס כ'
(9) ד"ה ג' ג' ג'
מן הקופת
ה' נ"ז ו' הינה
ר' ר' ר' ר' ר' ר'

לעורי רשות

Minim. 200 mAh

פְּנִים וָעַדְנִים

ג' וגו אפר רב אשי ע

והמנוגה שמייע דען שמומעט, כל מנג סקסואל פינאי
מי שמידעה טכניות גזוליסטיות רעל סקסומות וווען
טילס כטן מליה, וכדנורקען "דערלען ני סמייל מילטנט קוקטַה
טמאנר ומיטאני קוֹפֶּה אַבְּקִיטַה" טן קָהָן, גָּלְן אָסְטַה
בעיןן קָהָן ני פָּמִידַעַת טַש מָנָג וְאַפְּלִישַׁטְה קָטֵן דִּינְעַן"
זַוְּצַר נְלִיכַן קָהָן וְאַלְרַד דַּכְּלִי סְקוּנוֹת כָּהָר מְלָחַן דְּבָלָה.
הָלְבָן אָסְטַה דִּינְעַן גָּלְלַי חֻמְמָוֹת כל עַבְלַי חַוְמָה
גענְיעַי חֻמְמָוֹת מְלָכַס וְוַיְנָגַטְהַגְּנָה, וְעַלְגַּד צָהָב עַד
מְלָמִיאַת חַסְכַּת צְבִיאַן פְּנִיּוֹן. וְאַלְרַד צָסְטַה מְלָכַס וְוַיְנָגַטְהַגְּנָה
מנָג וְוַיְעַן טִינְיסַט דִּין תּוֹרָה, דְּרוֹן דְּלָמָּוט וְוַיְהַזְּבַּע טַל
געלְלַי חֻמְמָוֹת הָלִי קָן כְּנִי שַׁרְמָתָה. וְזַיְהַן דְּגָרְקַעַן
פְּרַהֲרַק קָמָל דְּכַנְגַּת מְלָרְמָה¹ בָּנָאָסְטַה דְּמָלָסְטַה נְאַדְיַה
דְּלַל וְעַפְדַּת דְּוֹמָה לְלֹאָוִיָּה לְקַרְבָּוֹתָהָה מְלָכַיהָה הָלְבָן
וְפְרַד כְּוֹמָה דְּלַלְאָוִיָּה דְּלַעַנְאָה נְמַמְּאָה דְּרַעַנְמָה לְמִינְעָסָה לְמִינְעָסָה

227

הראשון

ח'ז'ב סימן רפסה

שורה

הכרת ורחן כל סכום מילוי מקסם אוננו לאירועים צמי' דינוזאור
ששכה כל קניינו" פופה ורחן ממען מומנטס מדיסקס, ככלمر
הס נאנו כי מדיסקס לסייעו שצון ק כל גלען לומר צלען
המבדין כל גזע כלול.

וודה רשות ממלכתית סכל נל' פטורי סוכן ודקני
ויל' מיל' נל' פטורי כל דיל' פטורי סוכן מס' נל' פטורי
ודקסני, דנ' מיל' עד סוכן ודקני מל' מנגנון נל' פטורי מס'
מכהן מנגנון פטורי ויל' פטורי מיל', וכן פטירות ליכע מס'
ויל', וממיה נס' נל' פט' נל' מיל' פט' נס' נל' פט' נל'
טל'וט מיל' נס' נל' פט' נס' נל' פט' נס' נל'
גמצען, מיל' סוכן פט' פט' פט' פט' פט' פט' פט' פט'

ויש מנגנון נאכן פון פונס מענק ווחרות לאפרור פלען
ומלבד של נאכן ט נאכן גד רחלה, גורטינק פרוטולמי
פפרק מקוץ צאנטו"ו כל אנדראס טול נומן גומאג נאכן
דאכן דלן למונטה שודף ממסק קומת לחן מונגה עד
דיספי סדר מנגני כהניען וכחמי ספומין לחן מונגה עד

ריש קאנדיינו פגלאויס ויל' וועליאס פומפין כל ישראלן וווען
ססס דען מורה נומטעל דהמא"י זיוויג סס.

עוד י' מתגנן אַמְתָּה "נִנְמַנְמָה" וְנִנְמַנְמָה י' מֵלֵב אַמְתָּה פְּלִין
הַי' כֵּם דַּי נִגְדֹּל וְלֹא הַפִּיל כֵּי קָמִינָה גַּמְקָומָה
הַלְּבָשָׁה מְנַגֶּה לְפָנָיו כְּזַי לְהַסְּמִיכָה פְּלִין, וְתוֹךְ מֵה
צְעִירָה פְּרָקָה תְּבָלָה כְּרָמָה" מִכְּנַן צְעִירָה מְלֻחָה כְּרָמָה
צְלָל וְלֹרִי כְּלִילָה אֲסָס וּמְנוּעָה פְּלִין אַמְתָּה מִנְמָה
סְטוּרָה מִכְּנַן מְסִיבָה קְרָמָה צְלָל וְתוֹמָקָה סְכוּסָה כְּלָל
לְקָטָן וְתִינְגָּדָה אַמְתָּה אַמְתָּה מִמְּלֻחָה כְּרָמָה צ

Rashba clarifies some of the parameters of these self-imposed regulations and gives several examples.

רשות רשות א.ב.ס.י. רשות רשות

*וג"ט, וכמתוכם ר' ס' בכתיבתינו
שנובע משל ק"ע, ומ什么地方 כ"ה י' טיס כי ק"מ
ומי ק"ל, וכן מ什么地方 ר'ב"ס זחלה
חוון ס' ל"ט וט"מ ומ"ז ומי'
וממ"ז וכטב לאחד לטרו טפין בכב' צו
רלא דג' ג' ע"ו (קשות):

כז א"ד רשאים בני העיר לקוין להם שער לכל דבר שריצו ולהתנו בינויהם שכל מי שייעבור בגדריהם או ברכב ורב

כח ב' (ט) רשיים בעלי אומניות (ט' ג' שותם מקנות צענין מלולמים כגון) לפ██וק בינויהם שלא יעשה אחד ביום שעשה חבריו וכיוצא בו

שפטין כהן

סימן רלא סעיף ב' א' ראשית בני הערץ. עין נטומתת ל' מלך מטבח כי (מ"ג)* מיט נמליטות ומטומת בתבונת (מ"ע) לר' טרי עג' (קשי'כ): בעי' ב' ח' ד' דרשאים בענין אומנות כה.

וככל מי שייעבור על התנאי יענישו אותו כך וכך. סגנון זה מונע יכולס למקן ביניים מקומות

עינויים ומוות (ט) אס ברכבים פ"ז מכיוון דין י. טו מופיע לא (כ) כי סעיף ל' נכס אמצעי מסנאות פ"ז ממכילה שם ו/or פ"ק (סקפטי) השוחטין ביב' ש ע"א ד"ה אבל דר' ג'.

עד ללחם

יואור הנר"א

באר הנולה
טעיף כ"ז. סס [ברובנו פ"ז ממכורה] דין י"ט, נרימל פ"ק ל"ג ד"ג פ"ז.
טעיף כ"ח. סס [ברובנו פ"ז ממכורה] דין י"ט. וכוכב היל מגניב
טעיף כ"ט. סס [ברובנו פ"ז ממכורה] דין י"ט, רשלן שומחוון נצחות גינזע צוילס ומגו'.
טעיף כ"י. פיזום מלון מרגש, כאלו עין חונת מלון טהה מה שimos פלוי ועמוי.
טעיף כ"ו. ווי, וממגנול נס קן גמן גמלין [סע ביבר] ייש ק"ז פ"ט [כגאנע נטער].
טעיף כ"ז. סס [ברובנו פ"ז ממכורה] דין ד"ה הא [בשביל קרכ' גאנטילוין] 1999 הנטערות שער ז"ז.

הנץ החיה

באר הנולה

2795

* רוג'ה שיר סימן ללא שיד' סק"א, מ"ע: הורוחן מנגן (כ"ז) (ט"ז) מ"ג, נ"ל וגו, ט"ז (מ"ט), י"ד (ט"ז) (שוכני חיל חומר ט"ז פ"ז פ"ח ע"ב). סמליל (כ"ב ט"ז המוגן בטענה רם אלישע תוקף ע"ג רשות הרוח של קני המהו.

שולחן ערוך השלים *(מהודורת פריערמאו)* – כה חוי"מ ז (קפט – רמ) קארו, יוסף בו אפרים عمود מס 273 הודהפס ע"י *תכנת אוצר החכמה*

- Shulchan Aruch and Rama add several details as to when and how such regulations can be enacted.
  - Chavos Yair, cited in the Pischai Teshuva, gives guidelines when the majority may impose rules despite a dissenting minority.

- בשו"ע רומ'א הוסיף כ"ז כ"ח, פ"ה שם סק"ג בשים על אסיף כ"ז כ"ח, פ"ה שם סק"ג.

(א) בולם בירח. עין חמוכם מגי"ט (ס"ג "ח'א") פ"ד וקי' ליל' ומוי' ר"ש פ"ז וטלי"י [קשי"כ]: (ב) או של כל' בני העיר מושיע' כו. בולם חמוכם מאי'ט (ובב' פ"א ט"י ליל'), וכמ"כ צענעל' מומנויות בס' נגידלון נבי קטע נצען מלחה' כו', ע"ה. וכן אלה דואזין' נטמון'ן ג'נס כה' בגמרא.

לט ק"ה וק"ג* [קש"כ]:
עד לחם
 יוכלוין לתוך בנייהם מות שרוצר צורכי להכנת אדם חשוב שבעיר ע"ש סי' שציט, ואין בדבר הפטוקים כן, רבבוש גל ברבב דרבני הייר לא עוני משובות הרם אלשיך פ"ז מ"ט.

כ' ימי ק"מ קו': טו. מיהו כ. סגנולו געטעל דלאגו ענגי. ז. וכטכטס טנטס [שם הי"א] צטט טנטקוויא ממעון וס' נלדא ספער'ס ע"ש'ער'ע' דצטקמען צי' עטער' מיטלען גלען הילס מאונן, וכן גילס מדען סלמא"ס הא' חטיל דין זה לא מלה פאונג רק בעני' הוויין, ואהדריך געטס לאכלי.

ב'יאור הנר"ג
ד. או של כו'. כ"מ גמליה סס ליתכיה לא-
כו'. זדוק לערן מנון קרך נ"ד פטוט דטלון
מקוב נמיין.

וקהיל' זס על מניין דיעיס המומוקקיס מוקיס נדריס, הצע
כטנלאיס צמורת קביעת קדר מקיים ציינול נרכוס קמנזומען
מה צעל זוקען לאטיין דאין מולה, לה זו צעלן "המיינו" רה
מאפעט טמולא ער מאפעט טאנבל". הר' צביס זוכות צמוק
מלכות אדייר טהון וס ע"פ דין מורה, יט לדון לעטם סמו"ה
הס מועלן קניין ע"ז מעיקלם, מהר שמפלט לאדייר צוז טהון
סקניין ער סדיין צפוי ערלוות ומפעטיאס, הילך הקנינה טוכות
ציט זו זס צלואה נוכות מכל קניין והאמתיזות, וזווע זכליה'
לה צמענו נליךור רף לנדרי סמו"ה סג"ל וכמוועה געל דעם
כמה פוקיס צלדוו זן. וע"ג מס' מה' ק"ח חו"ת קי"מ"ד
רכטהין סדיינו דמליכומען ממנג לדין מורה נאדיין, מהרי' דינע
דמליכומען דינע.

וע"י נמכו' מילרכט"ס טו"מ ס"י ט"פ א'cmc: כל דבר שגמורנו
יש לו שני פנים גמה זתקיקיס. לו צהמוד נברளיס צדין
סמלולא, לו צדנבי פכםיס לו נכל מגלו זתקינס מלס עס מניאו,
וממעט ווא יועלו דידי הנקהנותו סנאונגן סקטומילס, מה"פ
סעלים חמוץיס גמלולא, ווילס מן צדין הולך כוון סנסגו קך
סו"ל כל למד ממנה עס צגייו צביקס' כן ממקיקיס קר וכ'ו,
ע"כ וו' נלמוד כל יציל שטמחיין מכל הקינן וסמיין, ולפ'
מכם קדין צקמיהו עפ"ד.

ובתרומות סדרון פ"י שם"ג כמה ח'ל: וכל דבר תלמידים
מזורפים יעד נזירות למשול צמר מנשגב דילחו
וכפי שקדם שעתה נפערת נזירות נזירות נזירות נזירות, דלו'
מהלכתיו לאו למשול צמר דין מורה וכל דבר לעולם מטה מליכת
נזירות, מ"ה מעיקלה ממשלי הלאדי לווער על דין מורה,
וגומלי ומקי נמשול צמר מנשגב דילחו וכען זה כמה מאלה"ס
דשותיפס קוויס ומקליס וממי הלאדי נחלמיה בעמליה געלטן
קין מזום דצאניט ננלה דילמי הלאדי גומלי ומקי מדוי'

ויש לנו לדמי סמלות"ד הללו, דוגה נמנעה מעל דעת כת"ז
ומומיסים לול משלן אף עי' מהמיינוט וכח קין להטמיין
על זכות ציט לכי נונכלהות, דלפקש שבקדר שעתם שתקנון
ס mammatis לנמניא קדייר שנולמים. ע"ד שכם סמלות"ד נ"ט
ליךון גדרן לך יס לדון נכלך דבר לנופו וכפי טענויה.

ב) גדר ובדיו מנהג בדיי ממונות

בתרו' ז' ב' מ' ד"ה בגיאל כמהו צפס ר"מ ליש מנגנונים
שלין לממון מלוטט פ"י פיכא דמן סכל מנגנון
סמדרינה, ולכן כמהו דמוקוס צנאגו לנוות מיליה מושגית
ודגאנן גו' לספנור ע"ז. וכן קוגען בצלע"פ זומלה, וכו' אע'

וחודע לנו, מהד מומלץ לארנו למדין צד"מ ומהד מומלץ סטלהן לו למדין הילג צפוי למיליס אך כו' קמנאג גמוקס סטינאסה בעמק, סדרן עמו. ליין צבמוקס צונטה בעמק יט' מומלץ מונסיג להתקין כפי דינך הקומלייס ולום כפי ד"מ, מונאג גמאלל סטילקה, ואוניהם סטילם דקיטוממל ע"א, עכ"ז. וכן ע"י' גמאנם לרבי היליגו מ"ז כי' ד', ובמיטה שמונן מ"מ פ"י כי' קגס"ט יהומ מ' גניל דכרי לר"ק, וכמג גדורקם פיכם זליכם לחוך כנדכ, כגון שמן לו עלי' מענה ריימן לדכלה"ג הקומלייס פוקומיס איזמו לנו.

אך נמס'ו צעי מ"י נצלל בכם"ג מ"ה סימן ק"נ"ס כפיה
סלאט"ן, וכמ"ט שאלאט"ה ה"כ נ"ל נ"מ"ג נרלה כקומר לו,
וינקט שאלאט"ך סמי ליק מזוז טמןאג למ' לדון כפי קתולו
סלהס קיו דיעס נ"מ קיוס למי קממקל עס קענכו"ס, ומוק'
בנדייני טרלול קיו דיעס כן זכ"ר, ווגם ק"נ"ס סס מצונצנ
ממסלאט"ל שאלפי"ם דמו"ת רק מפני ענגןו נסויום גיגוות
[דקיינו] מהומס] ונפקח טענין גיגוות. וכך נאתמנהן כן זיכיאוד
טפוכו לך כ"ז ב"ל בזון בניו ובפסמייזום קול' מכם מיניג.

בזונה י"ט לדון שי המנגה מועיל וכמ"ט ה'גנ"ה ק"ג ל"ד לרין
מנג' ומיקן גענין סייטל ונדלאג', וזה, חכ' דקנין
ההסתמיכות בסטר, צפairy י"ל דמעועל נכמה פוקקיס סנטמכלו
לעיגל, וגס לרוב פוקקיס סטאייזו למ' פאלטץ'ן ק"ח צלט' קניין
מעועל כטיט מנג' קה צל גווי. ע"י מהלי"ק סולס ק"ג
לינקט לנדיעי ממונומ'ן ק"ח נטען קמנג' מנג' ומיקן י"ט נעל'
וחמיין, ק"ח סולס קפ' י"ט וב' מצמע לרין מנג' ומיקן, וע"י
חקלי' נ' ר'אטה'ז' ס' מ"ס ומונען נצד'ם מ"ד כל' ל'ס צלודס
כלולט כל פוקקיס נקטו לרין מנג' פאטו ומנקה קנוועה
ע"פ ומיקן, ומישוטה דמיישוטה בס' סקסונלייס דלט גענין חלט
מנג' פאטו צלולט מה' מ' מ' קנקה ע"פ ומיקן. וסמותוק

ובחו"ז א' סנדelin כי ט"ז סק"ד כתב ח"ל וט"ג דיליכ
ב' ייסס דיין צידון ע"פ משפטם קתולא, ומוכלים
לעומנות נעל כל לפני מוקמי ההלם, והmins רוחים נעל כל עליות
חוקי עמים לו למוקח חוקים, זאתו עופט כל דיין שלפני לפני
האנטולאה חלייו ואו בכלל פטלה ולein ייכל לדרב שמענו מוקור מיש
חייבים לטעוג גוראות נטהררים, וכך לא יסכים על מוקרים, כי
בשס מהללים הם כתולא, וע"ז נלמר אף מדים לפניות ולן
לפניהם קדיעותם, וכדלו נסמי כ"ז, ואלה נפקותם בז' צהו לפניהם
חלינס ישלהן, ובז' טהרהן שצופט ע"פ חוקים דעתו, ועוד
שבדבר מגונה שאמינו להם משפטם קתולא על משפטם הנטול,
והמשיכו יסכים נפי העיר ע"ז לה נתקממת ממת, והוא יטפו
ע"ז משפטם גזונתול וועתק ומילימיט י"ז זמלות מטה, עכ"ל.

The legal basis of trade customs comes from the "right of contract", i.e. because all spoken stipulations are binding in money matters, so too, all common customs are regarded as implicit stipulations.

Maharshd"ם כו"מ סי' ש"ב (הבא בספר אבני שמה) תזכיר הוסתרים מוסדר על כל התנה: כמו שיכולים להתנו בכל דבר שבממון, ה"ה לכל היכא שנחנגו בעני ספיקים כי איילו הtan בבר.

ונרמז בזאת טויבס: ליל יינג נך מאכין. כבואר נלי, יומי כה' חלן נך מון נל זאכין: יול וואחד נול וואחד מאקרים נטמאו. מין השם סוכותה

ורוחן אשר לא שפַת נסְמָנָה מִלְּבָד
אייל אמר לו יְלֵעָן חֹלֶק בְּדַרְךָ מִזְבְּחָן. אָל כִּי תְּמִלְאָה קְדֻשָּׁה וְמִתְּמִלְאָה
וְאָל דָּבָר גִּנְוִיתָה אֲלֹת דָּבָר בְּדַרְךָ אֲלֹת אֲלֹת אֲלֹת אֲלֹת
אֲלֹת זָלָל אֲסֹרָה לוּת אֲסֹרָה דָּבָרִים תְּשִׁמְרָה לְמִתְּמִלְאָה
בְּמִזְבְּחָה. פָּנָם: פָּנָם: פָּנָם: פָּנָם: פָּנָם: פָּנָם: פָּנָם:

הברן עירב השוכר את האומנות

הלהבה א מרגנית השוכרת את הפעולית ואמר לן לשלכים ולודיעות ג. ש. קומפלקס. ערכות בין סטודנטים בין מורים. נחוצה בין אספנותן בין מורים. נחוצה

זק בני הארץ לא ישבו בפערם שלמה בבורו י' צח' צח' ד' והברון ר' מ' ו' שון
וירושלים נצטט לבם צח' צח' י' עיר' י' א' ר' בר' מ' נ' צח' צח' י' ר' בר' מ' נ'

בנין מושב צדקה נסיך רוחני ופיזיון של קהילתו. מושב צדקה היה מושב צדקה נסיך רוחני ופיזיון של קהילתו. מושב צדקה היה מושב צדקה נסיך רוחני ופיזיון של קהילתו. מושב צדקה היה מושב צדקה נסיך רוחני ופיזיון של קהילתו.

סיכון פרויקט במערכות מידע

שנוי טופואה (טומס) נשברו בכיתת פען. (טום) נשברי כטביהו ג'ז' נשברי בבלאי.

בר חזון כל קורע אונר או רוח מוסמיה ווקופין לה המורה במקומם והמושע במקומות הנדרים לעזובם, והוא נושא כבוד, בוגרונות (בג') ובקום כבודו מגן עליהם, אך לא נורא להילך רודףין כבודו.

ענין רושם – מילוי שלם של מושג או מושג של מילוי שלם. מילוי שלם מושג או מושג של מילוי שלם.

יי- נזירין, טהורות תלמוד ירושלמי. תורפ'יו. וילנה עמוד מס 153הו הופס ע"י תוכן אוצר החכמה

from the Mishna that in monetary matters [it is] "not to be [overruled by] Halacha". Of course, this will not apply to the **הפעלים**.

תלמוד ירושלמי - ניקיון, טהרות תלמיד ירושלמי. תרגום וילנה צמוד מס' 53 מהgapot א"י תרגות איגר החכמת

Talmud Yerushalmi derives from the Mishna that in monetary matters "custom can nullify [i.e. override] Halacha". Of course, this will not apply where there is any prohibition involved such as Ribbis.

¹³ההערות אלה אמ' כן פירש. בוגר ^(ז) הומרים דגונג נפקות קו' כמו מוכמן
למלמות ^(ח) ממקם בקובץ ^(ט) סוי מוס.

²⁰המוכר בהמה להובילו לטבהה ושוחחה ונמצאת טרפה אם נודע בודריא
שהשתה טריפה כשלקחה ²¹כגון שניקב בית החסות והוגל פ' המכה
²²שניאדו ידוע שיש לו שלשה ימים שניקב ²³אם קנהה תוך שלשה ימים הוה
טעה וצריך להחזיר הדברים אם לא קנהה תוך ג' ימים או שנאה
תנותך ג' ימים ולא הוגל פ' המכה דאו הר ספק אם ניקב תוך שלשה אם
לא על הולוק להביא ראייה ²⁴אם לא יפסיד יי'ין הדברים ²⁵אם הם עדין
בירור.

۱۰۶

סעיף י'. אם נמצא גנב או מושך בקביה או חותם או גנוב בו, בצעירותו. וכן מושך ענין או שער ענין במשה ובענין הנאלך בסופו. וכן בכל מקום, מושם הרגלון סבר ריבוי כלול על אוניות גלויה ומיון גלויה. וכן על אוניות גלויה ומיון גלויה.

ד' אדר ב' תשע"ה

• 100 •

הבל אל גנוב ביר וכוריאם דבריהם אלו כו'. עיין בתשובה סעיף י"א – בתמונה. עיין גם סעומות פדרס' ר' י"ח ע"ט ומיל' ע. (ש"ץ סק"ז):
 חותם יאיר ס"י ר' י"א, بما ש叙述 שפה הנודע לו שקדום שבאה לבירוי
 י"א ספק. לדעטם^K פיטול חלק ב' י"מ' נ"ל מושג. קמ"ב (סק"ב):
 בכחיה א' הולוק שפהה אין יכול להוור וספוק בעבורים לאין לאיפתך. והרי
 הוהנה ונוה, ואחותה פטרון מארה שאניה מועברת מה איפתך לך, והרי
 מומין שבדת שאין יכול להוור של צדקה שימור של עצה העזה בלילה ושלאל מישר פוחדים לביריה, וש מכמה משותה, ואפללו לירוק שפהה דקי"ל
 שנשבעה ויזרה ר' רע. ועוד, שגם מוכן שם בה ננד ובוגה האנטם דאי שש הירק לבא חמתה המוכן, משאל בהבג'י
 ואפשס' גם בנתפקחה פעם אחת ברוך מקה, והוא שעיל מיל' היהיה צונעה מוקודם להו
 מומין טעם אחריו ר' רע. ומוחיב עה"ב להזקוקה, רק לא קקל וראשה לא לא תאנ' ביריה, והאי אמרו ר' רע (שהחומר כי' א' בג' וחושט
 שציצתא כשלחה עלי' בירדי ספין' ב' סעיף ב' ב' בג' וה' ב' ג' ש' סק"א), ע"ש. עיין בתשובה שבוט עיקר י"א ס' י"ג' ש' שבת' דרמה דמשם
 בתשובה התה יאיר ה' דונגה הר מומן גם בא' שב' שפהה בענייה שהרי כרב' דודא מומן שם בה ננד בוגה ובוגס' כו', לא ר' דמזרה בש' ס' י"ג'
 בבדת' לא מורי ליכא, וכמה משניות דשפהה היא בחוקת זונה. גם מה דמשמע מדבריו אכן בעבד ישראלי אומדין אין ספונן
 בעבדים. וושגנה, ודודא וודא בעבדים כנעניא, מאכ"ז בעבד או פוחה ישאל שאל חוקת קשותה, ומהר' עאמנא ספק בס' באחד שסביר
 שפהה הירק וא' כ"ז נעדו לו שהר' מוחזק להזקוקה מוחקת שרotta, ע"ש. וזה מה שלא כド רבר' הווא' ו'ל' לאוקן תאן' טיע' סעיף י' בג' וה' ג' וג' עמד
 כבוחה המגנה להבאה' ט' שם (סק"ז): סעיף י"א ג' הווי מוק טעות. וכמודומה דעתך למלכון מוחזק והוחזק מומן התה, בגין קיומת עס' דפי' ובכיתו להלכה כמ' ג' ביצים מוחזק למקן
 ר' רע, ולחוkor אחר המגהנה. והוא הדין בשאר דבריהם מומן התה, בגין קיומת עס' דפי' ובכיתו להלכה כמ' ג' ביצים מוחזק למקן

הנחיות

סעיף י' : אם נמצוא גנב או וכיוצא בדברים אלו וכו'. עין בהשובה מהות הניגר סע' ג' ו'א. ובמי שסביר שמהו רשות לשלבם שרבם להרשותם של מוסלמים.

הזהר ונגה, ואחת טען מארח אסינה מעברת את איקסטלן, והרי בכח'ו הולך שפהה אין יכול להזור דספון בעדרים ליכא כדאייה בחו"ם סימן לר' בעף". וכותב דאיין בדבריו כלום, ודואג אייכא למיליש מומון שבצד שאן בזאת ביטול מלכה אינו הוועד, הינו ומון שהם בה נגיד רשותה האונס דאיין קחש הוקע להמא המום, משא"כ בכח'ו שטבנעה קח'ו ר' קליינמן, ואפשס בס' בוגתת פעם אהת ברוך מקריה, וודע שיל' מיה היהת עוניה קדום לזרם, שאם ואנזה קח' ביל' קליינמן, ר' קח' בזאת בוגתת בעה'ר, וכח' אמור ר' זיל' (טהירין ייח' ע"א) גיב' גוחט מוווק בעניב' לחוייהק, ר' לא קל' רושה ולא תאכבה ר' בזאת בוגתת בעה'ר, וכח' אמור ר' זיל' (טהירין ייח' ע"א) גיב' גוחט ש' סק"א)], ע"ש. ועיין בחשובת שבות יעקב ח"א קע"ד שכבת דמה דמשמע שיציאה משלחה לעין בי"ז עול' דודת ושבש"ז כת' בגה"ז ובש"ז שם [סק"א]. שהרי כב' שבת יעקב ח"א קע"ד שכבת דמה דמשמע וכמה משניות דשפהה לאגד ר' זיל' יאנזון, וכמה משניות דשפהה לאגד ר' זיל' יאנזון, ועוד. גם מה דמשמע מדברי ר' זיל' יאנזון, ומה ר' זיל' יאנזון אכן ספונן בעדרים געניעים, משא"כ בעדרים געניעים, וזהו שפהה שיאל כל' השיא' באח' קח' קשורתו. ומהו טעמא פסק בס' באח' שפהה שפהה עברית ואיכ' געדו לו שהיא מוחתק לנגבני, רודאי יכול להזור, אף שהטהר יכול להשכיר עזה'ה במקום אחר, כי בישראלDOI ודי' והו מומן גמור אי' אייכ' עדות ברורה להזיהה מוחתק כשרות, ע"ש. וחימה שלא זוכ' דברי הרומ' א"ז ול' רקען סימן תכ' עפיק ר' בגה'ו, וכבר עמד כביה הנגניה להבא"ט שם [סק"א]: טפיק ר' ג' היה מחק שנות, וכמוומה דעתכש לא נהנו כן, ואיך מגנה בפטל תלכה כמו גבי ביצים מורה לנקן סעפ' יט, וש לחקו אחר המגה. והוא הדין בשאר דברים שדרך למכון סחובים וחותמים מומן התהן, כגון קי' היהת עם דרי' וכמי' להלונות וא'

הידושי רchap"א

² אבל אם נמצא בנה, כמו פיציק נזקיק נזקיק יתפרק פ"ה כ"ג, ד"ה ס"ב, ובקבוס כל שרטוטו, רקע גבגד יתפרק כל גל, וכך רום ומוחך, וזה ליתן כפוץ נטול:

שליחו ערוד השלם **(מהדורות פריעדרמאו)** - כה ח' י"מ ז (קפט - רם) קאראן, יוסף בו אפרים עמוד מס' 282 מהדורפס ע"י **תבנית אוצר החכמה**

If an animal is bought and subsequently found to be a *traifah* from before the sale, Shulchan Aruch rules that the sale is void and the money must be refunded. *Pischai teshuva* comments that the common custom is not to refund the money, and therefore this Halacha will not apply.

**בשבשין ר' נפקש כל ברור בהמו ונברר שנטרפה לפני המכירה, והוא מכך טוען. וכותב הפ"ת שהאידנא לא
רבונו ר' מונהו מנייל כללה והם מחייבין. ורבנן בקומו אחר המבורג**

בבא בתרא סימן ה

ולרחב נח'א"ר סי' קמ"ג ובכינויים נוספים נסמכה קב"ה על סמכונם של רשותות מוסדות ומוסדות חילוי, וכותב כונען שמי' קומנות ומינויים ודוחון טענין בסמס' כו"ה עין חמוץ ותקב"ה כדרין נברען ב"ד כל פטש ופיטש ובפסקי מוסדות תלויים סמכיש קכל'ן מוסמך אלל'ן מוסמך ועוד בסוף השו צויר מונגע הילו'ס סס, וכן דנד'ן לאח'תוקענו'נו' ועוד בסוף השו צויר מונגע הילו'ס סס, וכן דנד'ן בלחכ'ת סמכיש בגראן מלבד'ת קומנות, אבל גן'ג'ונגו'ו צע'ן תחודה נח'א"ר סי' קב' סמכיש כל נח'א"ר סי' קב' סוכ'ו מונגע קדושים לך'ן צו ממע'.

ונשאלו מוסמיכין על החקירות, לאלו והם רוג' ביליאס
ולג' מלון מלך קין מי נטער כוון וכבול פולניין לה בכם,
וון מטעם ממשלה חתמי' באזעיג' געל געל כהיר דהאר נטערו מהבוק
צ'י' רוג' בסם נטערם כהיר נטער קייזר' קיס'ר' קומטמאנן סס מיטש
קינ' עשי' ז' פלטניש' וו' נטערוט'ס כה' קורו' הס' סס
וינ' גומון נטערם ה' עשי' גאנדרו' הס' מוד' הייז', ומ' זכאי'ס
סכל'ע'ס סס רעל' מאה' דז'ק' קני' צעריר'ו' צאנד' מלטה' גויסות
דולדלן' ה'ג' קאה' גומון', חי'ו' מינ' נטער' נטער' קאנט' סטער' גומון'
גע'ז'ס צ'י' סטער' גומון' נטער' נטער' סטער'ס, וו'ן קו' נטער' ה'ג' גומון'
נספנד' לוי' נטער' גומון' קאמון' גאנדר', קל' גאנדר' נטער' סטער'ס קייז'ר' לוג'
ני' בטו' זון' זון' גומון' גומון' נטער' פלי' פלאות', וכן מכוור' גומונ' גומונ'
מכר'ע' באזעיג' געל' שאלת' וו' פורי' פורי' מס' גאנדר' גומון' גומון'
הכרי' מומל' נטער' רוג' גומון', וו'ס' כהיר'ס' געל' וו'ן וו'ן דער'ו'ס'
יגוז'ו' מס' געל' מער'ו'ס' דודטס', וו'ה' פמי' דלן' גול' גומונ' סס
שיטס' אלל' מער'ו'ס' מש' כהיר'ה' וו'ו'ל' נטער' קאמיס' וו'ס' גל'נו'
נטער'ס' דאמ'ל'ו'ס' טל' גאנדר'ו'ס' וו'ס'ו'ס' מ' גאנדר'ו'ס', כי' גו'ן
כח' קרא' גאנדר'ו'ס' ז' נטער' דאמ'ל'ו'ס', ומ'ל' ז' נטער' דאמ'ל'ו'ס'
בר'ל'ז' ז' וו' נטער' גאנדר'ו'ס' ז' נטער' דאמ'ל'ו'ס'

ואַפְשֵׁר וְלֹא נָתַת וּמְכִין וּמְכַבֵּד דָּעַס סְכִימָה כְּלָבוֹד
מְשֻׁס דֶּם לְכָס כָּל כֵּץ, יְהִינָן וְכֵרֶחֶד זְכִיבָנָגָג
גִּישָׁ חֲזָקָה כְּלָבוֹד וְשָׁמַן וְשָׁמַן כֵּד זְכִיבָנָגָג
לְשִׁיר מִיכְרָה טָהָר וְנָמָר לְבָסְמָה וְלְמִתְמָר נָעַל רַיְדָר.
בְּבֵבְיָה כִּי קְסָעִי בְּכִיָּה פְּנִימָה וְלְבִּישָׁה וְלְבִּישָׁה
כְּיֻנוֹן גְּלָמִים סְנָוָתָה וְלְבִּישָׁה וְלְבִּישָׁה
גְּלָמִים שְׁמִינִית וְהַמִּיחָגָה לְכָס צָלָמָן נְגִינָה נְגִינָה
סְנָוָתָה בְּלָאשָׁן כְּבָר מִזְרָח קְסָעִי כְּבָר מִזְרָח קְסָעִי
סְנָוָתָה סְנָוָתָה הַכְּדָרָה, דְּבִרְעָם קְלָמָה דְּזָקָה גְּדוֹלָה נְדָרָה
כְּבָר חַמְלָה כְּבָר כְּלָמָה כְּבָר מִזְרָח וְזָכָרָה קְלָמָה קְלָמָה
לְגִינָהוֹן נְבָבָה מְלָסָה וְכִיסָּה כִּי סְנָוָתָה כְּלָמָה מְמָשָׁה
מְתִיחָגָה לְכָס הַכְּלָמָה לְהַלְלָה נְגִינָה קְלָמָה כְּבָר כְּבָר
לְהַלְלָה וְהַרְחָבָה נְסָתְמָקָה כְּשִׁיעָן וְצִיָּה, וְסְמִינָן דְּזָקָה וְסְמִינָן
הַכְּבָר חַמְלָה קְרָבָה וְזָקָה לְסָתְמָקָה נְגִינָן וְצִיָּה זְדָלָמָה הַלְלָה
וְסְמִינָן וְזָקָה גִּינְעָלָה וְדָדָה מְגַלְלָה קְרָבָה

וב"ד מ' לכא דעומת מוכלה"ו ומרוחק דעתה ר' ג' גמראין [לפנ']
ב"ה' חיו ממיון פסחן ונול סס' פ"ס הילג ז' גמ' [לפנ']
ד' וטהור לאנטקם כי כהו כלמ"י כמי מ"ז, חל' קדבורי'
ל' ע' ומוכלה"ו ב"ה ברכיע' צור' נלטש חל' בצע' ז' בדשות וכמת
טל' לעמ' בסוגני' דנדתק' ג' צור' נלטש ג' בעמ' י' מ' מ' מ' מ' מ'
ג' נמקוט' ס' מ' מג' סולג'ן ר'
ה) בס"י ר' מנוול דות' י' מניין דבמה טב' לינר' כוון' לא
טיהון'. א' ב' נוגת' הוות' וווע' צוון' ליר' לא' ססכמה
כ' ניג'ויל' היל' מיר' נופ' מה' נופ' כ' ניג'ויל', ג' ממי' ססכמה ר' ג'
ט' ניג'ויל' געט'ן א', א' קווין' מא' מג' מל'ה' היל' תוקן' כוונ'ו,
ו' פְּנַצְּדָקָה בְּלֹסֶן א' קווין' מא' מג' מל'ה' היל' תוקן' כוונ'ו,
ו' וט' ססכימו' טול' צה' ג' נוגט' הוות' וווע' צוון' ליר' לא' ססכמה
ז' וט' ממי' גדר' וווע' מנג' סולג'ן, וווע' צוון' ליר' לא' ססכמה
כ' ניג'ויל' ב' ניג'ויל' צוון' ליר' לא' ססכמה.

לעופוקי אם הוא מנהג גרוע
על דרך זה מבאר את מש"כ
מבאר שהחדרון של מנהג גוע
חו"א ב"ב סימן ה' אות ד'

Chazon Ish explains why a minhag garuah is not a valid minhag and qualifies when we say "minhag mevatel halacha" – minhag overrides Halacha.

ביברים אחרים אין יותר בהם, גם כתוב בה הכתוב איז לא
חטו לעיריש טובים מאר, ועה אויז הארכיה איז לא איז
אם בעה כוות וציך להשתדר עתה ולאויז חל לאיז לא
משפטם, ולסבה ידו שלחתי אה לוי לחשודל עם דען
אשר שם, אבל על פק יונגע וכעיזעך השופט מה זיין
הזרואה מבני מהה שיתון ומה שיצטיך להזאתה, מה אויז לא
הдол בקש מעות, ועלי לפרטן כאשר שליח פראג מזון
אל אשר יגור ביט אונן המעוטה תקף וויז, וויזק סט
מיצא ברוח או בollowו כל אשיך יצטיך, נס כי דער זיין
כינינו אהבה עזה וישראל ביט בערי ריבבה, עם כל זה הון
לפרטן שבר טרוו לפי הצריך, אמי החותם ראיבן, נס ביט זיין
בחומרנו. נס יש עדים שקטן מזו בקנן שלם וכשבטה זיין
כל הכתוב בהזרואה השלווה הנז. ועה שפיטן מזון זיין
אוזום הכתבום הנז' בקש המעוטה ברוח והבזאמן זיין
פתחא מיש כבי מה שנראה לה, ושלה לו לתה על דזין
וותבע את ראובן המעוטה והרוית, נס שפער זיין, קז
עלשרים פרחים שוויזרב. וראובן טען שאויה הטעמי זיין
משער המליך יורה שלא התביא שמעון ולי אלא איז זיין
נודע לו, ושלא הרזיאו כלום. יורט המורה אם דען זיין
להביא עדים להאמנת דבריו, או אם נאנן בשעתו זיין
הכתבום הנז.

תשובה. חלוף בדברים אני רואה בין טענת וראון לאין שמעון. שנראה שרואון רוצה להפוך כי נסח המונח, שאומר ששמעון לא הוציא ממליך ייריה וזה אמר בא לו, גם אומר ששמעון לא הוציא כלום, וזאת שהחכל טעונה אחת שלא הוציא כלום, לפי שלא היה הפטקה, אך אמנים שאלה שמעון באללו המונח שהוציא הוא הפטקה מוסכם בינויהם, אלא שומר שלא הוציא והוא כיב בענין, ולכן אינו שואל אלא אם צריך להסביר ואהיא עדים על מה שהוציא. והנני מшиб על שווי החלוקה כי שנראה בעניין וזה הבהיר לשוטה.

החלק הראשון הוא ברור כמשמעותו, והוא ציין ואית רואובן טוען שהפתרונות לא הוציאו אורה שפטון אלא איש אחר, פשיטא דראובן נאמן בשובעתו, ואם אין טעם לשמעון שמננו הגיע הפתקה לרואובן ושהוא היה מודעת אותה משער המלך ר' ר'יה, כדרין כל כופר בכבל, שפטון טעם לרואובן חיב אהבה לי מנה בשליל שליחות שעשו לו. ^{הנ' ברכות ט' ע' 13}

המוחזק בכח האי טוותא. נראה דשאנו התם, דכי היכי
דראובן מוחזק שמעון נמי מוחזק, וזה רוץחה שלא לפרווע
לראשי הקחל אלא כן, וזה רוץחה שלא לפרווע אלא כן,
ואפילו היכי אמר והכא אין ידווע לנו [וכאן] אלא ידווע לנו²²⁸,
ונראה דאפילו היכי לא היה מספיק להוציאיא משום אחד מהם,
בכח דיןין ידווע, אלא מפני שודוע לנו²²⁹. הא לאו היכי היה
הדבר ספק, והיינו מבקשים דורך. וככל שכן שאפשר
לומר שאר על פי שכחוב וכבר מן דין וכו', מכל מקום נסתיע
מצד המתuumים שהוכיחו למעלה.

סוף דבר שכפי הנראה לעניות דעתינו בדברן דין הדבר ברור
דין תורה שאין למולה על הלהה שם תכיהה. אמן
אם אירע דבר זה או כיווץ בו בין הטעורים, ועלתה הסכמה
בינהם שאין פורען אחריות כוה, או וראי דמנהג מבטל
הלכה. וזה לשון הרוברים זיל פרק כי' מחלוקת מחלוקת
(ה'יח'), וזה עיקר גדול בכל דבר משא ומתן, הולכים אחר
לשון בני אדם באיזו מקום, אבל מקום שאינו ירוש וכו' עד
יעושים כמו שפירשו חכמים. אם כן אם האמת כמו שבא
בשאלה מהספינות, שלסתת רוח טורה הולכת למלכות
פולניה, ופורעים הטעורים הירשוג, א"כ נתקאים הרין משני
הצדדים. ואפלו שהייה דבר שאינו ידוע אם פורעים אם לאו,

הנראות לעניות דעתך בחבבי

האוצר שמואל דע מדיניה

סימני לד

ראובן שלח לשמעון על ידי לוי כתוב הוראה זהו נסחו:
אי החותם מטה כורה שנתתי רשות לשמעון ולוי
שלו על ברוח כאשר תמצא ידך, כדי להוציא על עניין
באיםטנבויל פרחים והב בחלקיים לאנשים נפרדים סכום מהה,
והפקות שיבאו מכם מכתב ידי שמעון או לוי בפזריש
והגאות שהזיכר על עין הנז' אקים אותם בחותמי, ולהיות
זהאמת החותמי שמי פה ראובן, וזהה זה ביום פלאן, ולהיות
לראייה ולוכות כד שמעון ולוי החותמי פה החותם, והחותם
בחותם טבעת. עוד שלח כתוב ביחיד לשמעון וכתוב בה

שהדור בפרק, אין נכנס בתנאי". מבואר ודרוך מה שידת חתני מוציאין כן המוחזק, ולא מה של ידו ואנו סומכים בככלו. ועל זה סמך להוזיא מטה. כיוון שהלעיה לרשות כל אחד כהונאי. אבל אם רוחה מסופק לא היה "

הוועז שבלן היה התנא". 228. חור על לשון מהר"ק שהbias לעיל ד"ה עוד ונוה לכאורה. ע"ש. 229. לעומת משלן מהר"ק שאחר שהבא לשון הרמב"ם כדבריו "שנאה לדודך דבריהם הידועים לו שם בדעת המתנה וכו', הא דברים שאתה יודעם לנו, אפילו

Anytime the minhag itself is unclear, or if its application isn't certain, we revert to normative Halacha.

או שאמיר ל' היה האובר רשות מחקה. נולא, מהפלו מהר לו סחט זל קע ווילט ורטמו קפיטו צעל דפיניו, לא דורך מוקם נקנות נכסיתמה קפה גהה, ווילג מהליך דעתם מומער טויס איקנס דוקון נקען גומו. וויזן געלט סיטימן (ק"ז) ואזב' טיען ב' וכק'ז' (סעיף ב' – ז') ווילג' (סעיף ז' – ז'') סעיף ז' – ז''

מי שפרע ואם מנהג המדינה הוא שיקנה
הרושים קניין גמור נקנה המקה ואין אחד מהם
יכול לחזור בו וחיבר זה ליתן הדמים "זהו"
שרישם בפני המוכר ^אאו שאמר ליה המוכר
על גז און: זו שמורות לקנה
המפתחת. ^בקמן קלע ^גסעיר ב' וספ"ע

ב זוכן כל דבר שנהגו התගרים לknota בו סקען מגדל לדין קוין קוקע ע"י מפליט מפתה, ומוציא להן לפנים כלן דראל' זכסה סהיל ע"י מקרים סמלהם ומאדי יקעה ט' ספלהויה, חלון

למה זה

סמן רא סעיף א'. ואם מנגנון הפדרציה כז. כתוב הרדכאי בתשובה לבקשת חזרה ובא הבהיר ואומר ביני' והולך מעו. וכך אנו דין כל פון גן המבוגר אין גדר בדין ממונות. נעל. וכן הרים אלשיך ס"ר ב'

כיאור הנדר"א

ב. והוא שורש בר. כמו "ק' פ"ג דכ"ב" [יע"ב] ו"ק' י"ג ע"א]" וכ"ק "ק' י"ג ע"א]" וכ"ק
[ט"ז ע"ב] י"ג ע"א]: סעיף ב' ג. שמותרים לקונה בר. עין פ"מ"ס
[ט"ז ע"ב] מ"ל ר"ל י"ג, וכן תוכן נגלהן"ן כ"ג: מ"ר פרק אחדו ש"ז לאילן,
וש"ז דןן מחד אל טהור ופ"ה נגלהן נקעת מחד מ"ל טהור ספקוליס נלה, סכתם
ווט לדמיה ר"ב:

באר הנילס

ד. אס **לכטמיס** ("חצץ"), **שעיף ב'**, ס' טו ענף ג' ב' כהה קוו' האלה"ש סק
בפקוקו (ובמי פה טרי עיבר). ו. אס (**בצחורה**) שטח'ן ז' כהה ר' ו' וכ' האלה"ש סק
אס גומן, אלו דוחין מתקשו בסם, אלו אסכים צד'ן נון ולבוטחים נון כה' ג' ע' ז'
ו' וכותם **אלל' ג'** (שם), עטפינו נון גומילם מטהם, ולוונן דודגון נון
ו' גומילם נון לאוון יונטו וויל' דעל' יונטו גומילם נון לאוון יונטו קלו ג' גומילם נון

עתחי תשובה

ב' אדר ד' יובל

ב' מקוזר. נולא, לדפלל מחר ל' קמץ יול וויל ורשותנו
דין חלום מוקטן גודלה קא כה, ואל מה מלהין דעתם
זוקה נקון גונת. וויין שלן קומן (ק"ג) (ק"ג) (ק"ג)
ספיעין ב' ב' דירוטה. אל' מוש' צאיו שטמאל מהר נטה
חצאו נך ל' קמץ גונת זאנון קעל מלכון כל דם כה מאהן, כי' כ'
ובגדעון מאריה מינ' כי' ד' ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז' ז'
וונטונומ' טדראש ז'
ק"ג' מגהיל דלון קווין קרבע ע"י מקימת מפהה, ווי' ל' ז' ז'
השלדר ע"י קערת מפהה והבדר זאַה נ' סטטולא, ז' ז' ז'
פְּסָמִירָא עַלְמָה פ' מְלֵמָה צְבָאָה צְבָאָה
צ'ין, פ' ז' ז'

כעינ' ה' סל"ג:

הידושי רעכ"א

שולחן ערוך השלם <מהודורת פריעידמאן> – כה חוי"מ ז (קפט – רם) קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס' 585 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

Pischai Teshuva cites a machlokes Acharonim whether a kinyan effected by common custom is considered to be a Kinyan on a Torah level or on a rabbinic level.

16

ובדבר תירוץ כתריה על הרמב"ם לחלק בין מוקל לפועל דרך מדין שמירה הוי פשיעת מויק והוא נכח ועוד חון למועד (ועיין בס"י שה בנה"ם ובenthalת צב').

ידיד,

משה פינשטיין

1234567

סימן עט

בושוכר שאינו רוצה לצתת משום שכח הוא דין המדינה והמשכיר צריך הבית לעצמו

ליתר עיון

כ"א אדר"ש תש"י.

מע"כ יידי ורב הגאון הצדיק מהרייר שלום יחזקאל שרגא רובין האלבערשטאם שליט"א ואדמור"ר מגיעשיטאו.

הנה מה שטארכט כתריה בעניין דין דמלכותא קשה לכטב בעניינים אלו משנה טעמים חזא מטעם שכטב בשורת השיב משה שהביא כתריה שיש מבכה רביה בין הפסקים וסתירות רבות וצריך לוין חמן רב אויל יעוזר ה' להבין לאוטקי להלכה וכיש לסתני ערך כמוני. ועוד מטעם שבלי תורה חי' שאנו מקטינים בבוד המלוכה דמדינתו בפה אשר אנחנו מחריבים להכיר להם תוכה על החסד שעושין לנו ועם כל אהבנ"י שבמדינה הזאת ואנחנו מברכים אותם ומתחפלים להשיית בכל עת ושעה לשלים המדינה ונשאייה ושרה כאשר נצטווינו. וכן אין רצוני לכטב ולדור בו. וגם אין להפסיק על דברי כתריה כי שפיר בתב בעזם העניין.

אבל לע"ד בעובדא זו דעתו מדינה דמלכותא שהמשכיר אינו יכול להוציא את השוכר אף אחר שכלהה וננו כל זמן שרצה לדור שם. אין הינו דין מדין דמלכותא אלא לאלו שכרו קודם שנעשה הדין שאו היהת השכירות בסתם רק להזמין שתנתנו והיה רשאי המשכיר להוציאו והינו צריכין לדון אם יש בו דין דין מדינה דמלכותא דין. אבל לאלו שכרו אחר שכיר נעשה הדין דמלכות ואלה התנו בפירוש שכיבא חומן היה מחייב לצאת אלא סתם הוא כהנתן שאדעתא דין המלכות השוכר לו והשטר שעשן על שניים הוא רק שלא יוכל השוכר לצאת קודם קודם השתי שנים משום שעל השוכר לא עשו המלכות שום דין וחזרך המשכיר לעשות שטר שלא יוכל לצאת. וכן הוא שלא יוכל המשכיר

אגרות משה - ד (חו"מ א, או"ח ב, או"ע ב) פינשטיין, משה בן דוד עמוד מס 123 הודפס ע"י תכנית אוצר החכמה

Igros Moshe discusses whether common custom can be defined based upon non-Jews or upon the common law.

אג"מ חוות א סימן ע"ב

קביעת מתנה ע"י סוחרי נברים או ע"ד מדינה דמלכותא

סימן עג

ב hasil כור חנות זה ואינו יכול ליתן זה אלא אחרת טובת כו'

אחד שיש לו חנות אחות והשכר לחבירו חנות זה ואינו יכול ליתן לו אותה החנות מהות שכר נתנה במתנה לבנו ובנו מכרה לאחר וצונען לשוכר ייכ לא מיה אף שידע شيئا' לו המשכיר חנות אחרת ואחר זמן רב טען השוכר שכיו' שאין יכול ליתן לו אותה החנות בטלה השכירות וצדין לא נבנש בהחנות. ודנמי שאם המשכיר נתן לו חנות ונבנש בהחנות. ואנו יכל לבטל השכירות טובת כו' שהשכר לו אין יכול לבטל השכירות וראיה מדרדי הרדי ריש ביב סי' תעיבך דרך שכבר דר שם אין יכול לכו' לצאת מהמת טענת לא טריחנא שמו הוכיח המרדכי דין זה אבל בא טענה יכול ליתן לו בית כוהה שכיר כנוך קדם שנכננס. ועיין בש"ד חויים סי' שייב סק"ה דין זה דהמרדי הוא בבית זה. ואף אם נימא דלא כהשי' מ"מ בעובדא זו שנען ולא מיה חייל ליתן לו חנות אחרת דהוא לנתרעה גם בהשניה.

וכשהצעתי לפני אבא מאיר הגאון זצלההיה הראיה לי שהקזואה"ח סי' שייב מק"י חולק על הש"ך וסביר דאיינו יכול ליתן לו אחר שכיר בית זה אף יפה ממנו. ועיין בס"י שייא דהיכא שמצוא הקפידה מקום לנוח יכול שלא לקבל אחרת. אך בעובדא זו לא היה קפidea בעצם רק מהמת שהיה יכול להשיג אח"כ אצל אחר בזול זה לא נחשב קפidea כיון דאיינו לו הפסד. ועיין בסוף ב"מ בחודשי רע"א שסביר בן ופליג על קזואה"ח וחובא בפי"ט סי' שייא זצ"ל שהיה גיב או פקפק בראתו. ודעת א"א הגאון איז זכר היטב

ובדעת הש"ך צ"ע שבסי' שייא סק"א משמע שסביר בקזואה"ח וממה שפרש דברי המרדכי בבית זה מוכח דלא קזואה"ח.

עוד טען השוכר שרוצה להשכרו לאחרים והשכר רצה לעכבר. ודנמי יכול להשכרו לאחרים אף שהקדמים לו השוכר את השכר כדאיתא בס"י שט"ז סי' א' ועיין בקזואה"ח סק"ב.

משה פינשטיין

המנוג דלא כהגי'א. אבל במקרים שלא התנו כלום גם וג"א יודה שבכל אופן הוא כהמנוג.

וטעם חלק הגיא לעניין והכחשה נראה דסביר דיין להחשב מהומדנא כמו נגד עדים אלא כייש פוליה במא שמתנים נגד המנוג הדוא שיק רק כגעשה ע"פ חכמי המקום יהודאי רוא בו זה כודך ותקין ישר להעיר שאיך אומדנא שלא התנו נגד המנוג אבל בנהגו שלא ע"פ חכם שאפשר שלא היה תקין ישר אלא געשה באלמות מלאו שהיה טוב לפניהם להנוג בזאת אף שהוא רע לאחרני אין כאן אומדנא שלא ירצה להנתנו נגד המנוג ולכן אין להוציא מהמוחוק. ונזכר לדוחק לידייה הא דאריס ובעה"ב נמי שחכמי הדור הנהגו שיתנו מחזה לארים ולכן כל הפסלים חולקים עליו שלא מסתבר שייהיה מנגה וזה מאיתה تكون אך שם'ין כיון שהנוג למחזה אינו נאמן לר' נחמן אף במיגו וגם ר' יהודה לא פלייג אלא משומם הימינו. ועיין בש"ך בדינו מינו דין ב' שאיכא ראה מפה פ"ח מג' שאינו נאמן במיגו נגד מנגה מהא שמי העני נאמן במיגו לומר שיתנו לו כמה אפשר עני ופשט שלא היהת קונה ומנגה מהכמי והמדינה שלא ליתן כמה מעשר עני אלא שכ נגעו מעצמן ומיט' סובר דלא נאמן במיגו. ואף שנตอน הש"ך טעם טוב להרץ מה שר' יהודה סובר באрис דבעה"ב נאמן במיגו מ"מ מסיק שלידינה הוא ברין. עציפ' הוא ראה שאף מנגה דמעצמן נמי אינו נאמן דלא כהגי'א.

ולכן ודאי לא גרע דין המלכות מנגה שבסתמא הוא כהנתנו אדרעתא דין המלכות וכ"ש שכן נוגין כדיין המדינה ונמצא שגם מנגה כן ונחשב זה ממילא בתוקן הזמן. ובתווך הזמן הוא אין יכול המשכיר להוציאו אף בנפל הבית של המשכיר לצריך לעצמו כדיאפסל בס"י שייב סע' י"א וכדעת רוב הפסקים שלא כתוט' ב"מ דף ק"ב. אך שמעתי שמרין המלכות שאם צריך המשכיר לעצמו יכול להוציאו וכן ריך לחקור אצל יודעי דיןיהם שהוא אדם כשר כי פל השופט אין לסמוד שאין להם חובת כשרות ואפשר شيוט בשוגג או בזuid.

ידידו,

משה פינשטיין

יטלו אף שכון מוגנד איסור שכר שבת ותירץ רמא דהכא בירא שמים עסקין דלא ניחא ליה דליותני מאתרים מדיין הפקר ובחנין גמי לא ניחא ליה דליותה אם רשא ליה השכר עייש בגמ' וברשי' ואיב נמצוא שמעלת דבר אמרת לבבבו הוא עדיף ממדות חסידות שאף מי שהוא רק במדרגת ירא שמים גמי יש לו לקיים זה ואיב כייש לו לקיים מה שמכר בדברים.

ומה שאמր רב לר' בתנא שיכל לחזור ממכירות הכתנא שום דברים אין בהם שם מחשורי אמנה צרך לומר כפרשי' שם דהוא רק באיקר שתחרור בו לפ' שינוי השער עייש', והטעם הוא שום דמפרש מלוקמת רב ור' יוחנן דרב סובר שם שאמרה תורה שיהא hon שלך צדק הוא רק דין על האדם ולא העשה שום דין על החפות לומר שנעשה בו קניין להלוקח לעניין שלא להיות מחשורי אמנה וכן איננו שנשנתנה השער ואיקר ברשות המוכר אייקר ואינו כהאוף שאמר ההן שלו שעל היוקר שהשיג הרוי לא אמר ההן לכון אין עליו איסור ור' יוחנן סובר דעתה קניין בהחפות לעניין זה ונמצא שם שאיקר ברשות הלוקח אייקר ומילא הוא מחוסר אמנה בשיחור. ועיין בשפטם בשם הריטב"א דפelig על רשי' וסובר דרב אפילו בחודא תרעא קאמר שאני בו שום מחשורי אמנה. מים וראי גם לדידיה צירד לומר גם לר' יש מעלה לקיים דבריו ומה שאמר לר' בתנא שיחזר הוא דוקא מחמת שאיקר כדפרשי' אך סובר שאין לפרש כפרשי' שלרב גיב' הוא מהקרא דהן צדק אך שופרש דהוא רק בחודא תרעא. ראמ' היה מהקרא שמן התורה. סובר הריטב"א שודאי היה זה קניין זכות בהחפות והוא לו לסובור דיש בהן שום מחשורי אמנה אף בתרי תרעוי' כר' יוחנן לבן מפרש שלרב היה מהקרא דהן צדק דהקרה הוא רק שלא ידבר אחת בפה ואחת בלב שבשעה שאמר ההן נתכוון רק לשקר ולא בגמלך לחזור אהיב. ומה שיש מעלה שלא לחזור הוא מהקרא דודובר אמרת בלבבו וכיש בפירוש מהקלותם ובפירוש דברי אבוי שיור בוה ולא העשה בוה קניין בהחפות ומילא בתרי תרעוי' ליאך אף המעלה מטעם דלעיל. פוליג על רשי' רק בפירוש מהקלותם ובפירוש דברי אבוי אבל بما שהתריר לר' בתנא שודאי היה מקיים כל מה שירא שמים גזהר ולא היה יכול לחזור אף بما שגמר בלבבו וכיש במה שגמר בדבריו הוא רק שום שאיקר כדפרשי' ומטעם שבארתי.

עכ"פ לכ"ע שיך לעשות מרים ולהתנות תנאים גם בדברים בעלמא ויש מעלה לביע' ולדינה דהלה

ושינוי על השבח בגין החמשים רובל שניתסף בהטעירות שמסתר שלבוי השבח לאמצע והוא האמת והגנה בירושלמי. זהו הנראה לע"ד ברור לעשה וזה יערוט שלא נכסל חיז' בדבר להבה לעולם.

ירידה

משה פיננסטיין

המשך הסקה

סימן נח

ליתר עיון

בענין אגודות הפועלים שקורין יוניאן

כ"ח איר תש"י".
מע"כ יידי הרב הגאון מהאר שטפן טובי שטפן שליט"א.

הנה בדבר עצם אגודות הפועלים שקורין יוניאנס שעושין בינהון תקנות וקביעות השכר ושלא יוכל הבעלים לסלוק וצרכיים לעוזר זה את זה בשתיות ובודהה מדברים שהוא לתועלתם. איני רואה בזה שום חשש איסור זהה אדרבה יותר מזה חינין שרשאין גם להתנות שיקנוסו אף שהוא נגד הדין בביב' דף ח' שרשאין להסיע על קיצתן ואף להזיקו כגון לקרווע למשכיה אך בוה בעין היכא דייכא אדם חשוב הסכם האדם חשוב אבל בדברים שאינם נגד הדין כגון לקבוע השכר ושיערו זאי'ן איז' כל הסכם החכם דהוא הכל עניין משא ומתן ושותפות בעלמא. ואף אם אין שיך קניינים בדיני תורה על תנאי שותפות כלו. הוא רק לעניין תורה ואין שיך זה לעניין איסורין זודאי רישאן לעשות מחק ומיכר ולהתנות תנאים גם באלו שאין שיך בהן גדרי קניינים ואדרבה יש עליהם מצוה לקיים מה שהתנו מדיין זה שלך דהלהכה כר' יוחנן בב"מ דף מ"ט בדברים שיש בהם שום מחשורי אמנה ואף לר' דפelig הוא רק שליכא איסור בוה מצד מחוסר אמנה אבל מעלה ומזכה ודאי יש בוה גם לדידיה דלא יפליג שיש מעלה ומדת חסידות אף רק בגמר בלבבו כהה דרב ספרא שע"ז נאמר הקרא זודאי רישאן ותניא וזה בבריתא שלירה שמים הוא כמו אם היה קונה בקניין שאסור להחזירו ללא מעשר בביב' דף פ"ה. זהה עדיפה מדת חסידות בעלמא דהיא ירא שמים איתו במדרגת חסיד לעשות במדת חסידות עין בשbeta דף ק"ב שתירץ ר' חסדא דהיא דעתשין עמו השבען ואין רוצין לזכות מהפקירה הוא מדת חסידות שני כאן והקשה רבא אם חסידים הם לא

אגרות משה - ד (חו"מ א, או"ח ב, אה"ע ב) פיננסטיין, משה בן דוד עמוד מס' 108 הווopsis ע"י תכנית אוצר החכמה

Based on the halachos of Minhag, Rav Moshe explores the concept of Labor Unions in Halacha.

אנ"מ חו"מ א' סימן ג' ח

דן בAKEROT בענין חברות פועלם Unions, אם הוא מותר או אסור, ואם יש להם ח' לעשות קנסות בilihם וכדומה.

מושית דברי חיים חי' סי' טז שבאים יש איסור דרבנן אם עובר על כתיבתו כמו בעובר על מבטא שפתיו. וכך איסור הוא שבועה כאשרם בלשון שבועה. ואלי הוא מושם שלא הזכיר את השם ומשמע קצת מלשון הרמב"ם פ"ב משבות הוי שודקה כשהזכיר את השם הוי לשון האיסור לאיסור אף שבלשון שבועה ממש אסור גם بلا הזכיר את השם. ואיבך לדינא יש להחמיר כרשי' והראב"ד שם שלא מזכיר להזכיר השם אף בלשון איסור ואיבך מודוריותא איסור בדיון שבועות.

אך אולי כיון שם שבתו איסור ולא שבועה הוא מושם שלא קיבל עליתו בדיון שבועה אלא איסור בפועל אין זה שבועה. ודינא דגמ' הוא רק בתוכין לשבועה אך אמר בלשון איסור אבל איבך אין להיות כלום אף מדרבנן וצ"ע לדינא.

ולאיסור שחייב מסתבר שאם יתרצו הרבניים לבטל החוזה מכאן ולהתבה לא נפסלו אף שעברו על שבועותם ומצד עבירת שבועה אין לפטל לשחיטה ובפרט שמоро היתרה וכאשר ידו על הרבניים שלכל העניינים הם מוחזקים בכשרות. וראה לה' ממשיכ' הרמא י"ד סי' א' סעי' י"אadam נתבטל התקנה כל השוחטים בחוזק כשרות כמו בראשונה ומשמע אף אלו שעברו מתבלה התקנה שאו הוי פטולין כדכתב המחבר מטעם דהוי כחודות לאתו דבר כדאיתא בטז ושי' מ"מ אחר שנבטלה התקנה כשרה שהיטתן ועין בחות' סי' י"ג ולכון כיון שמשמע ממכבת כתירה שרצו בו לבטל החוזה משוערואה שלא טוב לאיסור עליהם דברים שאנן לצורך הכשרות ונוגע זה לפרונסם וגם לשחרור נפשם שלא יphantו מהבעה תמיד. ודאי דבר נכו' הוא שהרבנים ימחלו להם חזה וזה יוכשרו לשחיטה.

ובענין איסור לדון לפני עשי' פשוט שאיסור אף שאין מสภาพיהם קשורים בשום Dat כל אין שייך וזה כל לדינא דמלכותה דין וחיז' לחלק בזה אך לכאן אין שייך זה כי הוא רק עניין שותפות וכלם בע"זodalil.

ידידו,

משה פינשטיין

כ"י יוחם הוא גם מזויה לקיט ולרשוי גם לרוב יש מזויה לקיטים. וא"כ מסתבר שגם בדברים שלא שיק גדרי קניינם נמי יש מעלה וגם מזויה לקיטים מה שהתודיעו זה לזה, לא מביאו הרבה שום בדבר ששייך גדרי קניין הוא רק דין על האדם שזה שייך בכל דבר אלא אף לר' יוחנן למה שבארותי שסביר שהוא דין קניין בהחפץ לעניין שישחט מחותר ארמנה ואיבך לא שייך וזה בדבר שאין בו גדרי קניין כלל מ"מ ודאי יהוה שום דין על האדם יש שהיה הן שלו צדק אך שסביר עד יותר שנעשה גם דין בהחפץ.

וכיו' שם תנאי התחיבות זה לה' בשbill' הצורך שיש לכל אחד בעצמו, פשות שאף עם עכויים יכולם להשתתף דהא מותר בזמן הזה לישא וליתן עם העכויים וגם להשתתף ממש מותרין כפסק הרמ"א או"ח סי' קניין עיי'ש ולא גרע' התחיבות אלו ואדרבה בהתחייבות אלו שאין שייך לבא לידי שבועה היה מותר אף לאבותו דشمאל שפסק המתברר שם בותיה אף בעכויים שבomon הגם'. ואין נוגע לנו כלל מה שאין שליחות לעכויים דכי מחתמת שאין שליחות לעכויים אינו יכול לשלחו רק שתקנין שישחט העכויים לא יועל עבר המשלח והכא הרי אין כאן עניינים קניינם ואיבך אם יש איה קניין היה רק הדין שיכל להזור בו אבל כשיריצה לקיט מיט לא יכול.

אבל ודאי לעשות דברים שלא כדי התרורה בגין להוכיח את אלו שיתרצו לעבד כשם יעשו שביתה סטורייק בליעז' איסור לא רק עיי' העכויים אלא אף עיי' עצם דעת הכהה גם בהסקה אדם חשוב מסתבר שאיסור. ולשאר ענייני קנות באופן שיכolian להתנות בגין ביליאם אדם חשוב או באיכא ובהסתמתו מסתבר שכיו' שהוא לתועלת עצמן שיתחטא גם עם העכויים אין מקום לאיסור. וגם אין להחשיב זה כהולך בערכאות כיון שהעכויים זריכין לעוזר לו מדין בעל דבר עיי' ההתחייבות זה לה' בשותפים. ולכון כל מה שהארון כתירה בדיון איסור כריתת ברית ומדין שליחות לעכויים ומדין לא תתגדדו ומדין איסור לדון לפני עשי' י"ג, אין צורך בזה כי הוא רק עניין משא ומתן ושותפות שלא שייך לכל עניינים אלו ופשות שמותר.

אך אם היה כתוב בחוזה שעשו הרבניים עם השותפים שקבעו עליהם שבועה שלא יעשו יוניאן ונכתב בלשון הוה הא היא שבועה אף בלי קראו בפייהם. ואם נכתב בלשון איסור נמי לכורה והא איסור שהוציאו בלשון שבועה היא שבועה כדאיתא שבועות דף כ'. ולא מובן לי מה שהביא כתירה

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

MISSION

*To facilitate and provide a framework
for the frum businessman to gain the
in-depth halachic knowledge he needs for
contemporary business dealings.*

*Through increased knowledge and guidance,
Yorucha will elevate the frum public's
adherence to halacha as it pertains to
choshen mishpat and standard business
practices.*

What

This ambitious project will harness the collective expertise of a team comprised of advanced talmidei chachamim, experienced, seasoned Dayanim, that are well versed in corporate practice and common business norms.

Collaborating with a talented group of editors and writers, they have created a syllabus and curriculum of study, with accompanying shiurim and personal guidance, enabling participants to have the tools to proclaim with confidence, "Yes. Nossasi venosati be'eminah!"

How

The core curriculum is segmented in modules, and can be learned as an individual self paced; or, participants can join chaburos coordinated by the Bais HaVaad for those that desire group study. Page by page, step by step, the learning will be facilitated with a daily audio "Blatt shiur" guiding the participant through the sources as well as a weekly video shiur presented on each topic by Dayanim that will share fundamental and practical applications of the sugya covered.

Daily practical Q&A applications of the subject matter will be offered alongside through the Business Halacha Daily series.

Why

As participants amass a broad and deep knowledge on an academic level directly from the source – coupled with real life scenarios presented by experienced Dayanim – they will acquire the clarity to determine not only what is a **שאלה**, but, more important - why.

Only through **עמלות בתורה** – understanding the fundamentals of the subject – can one truly appreciate and internalize what defines right and wrong.

Fulfillment and satisfaction in the realm of the divine is like no other. A mesayem masechta revels in the transcendent feeling of his accomplishment. Truly sublime and the envy of his peers.

Contemporary businessmen have their own, unique, 'siyum hashas' at the completion of Yorucha curriculum. It is the moral imperative of a frum yid, and now accessible to all.

The *hadran alach* of Yorucha is the ultimate badge of honor and medal of distinction for the businessman of our times.

Similar to a sofer who, with his intensive knowledge of hilchos safrus, is confident and secure in the propriety of his profession; so, too, businessmen will gain the peace of mind knowing with conviction that they ply their trade *be'eminah uveyosher*.

Core Curriculum

(subject to change)

YEAR ONE

PART I

Business Halacha Fundamentals

Elul 5780

- Introduction to Choshen Mishpat and Business Halacha -1
- Dina Demalchusa Dina- 2
  - › Obligation to Adhere to Civil Law
  - › How Civil Law Impacts Agreements Between Two Parties
- Common Business Practice & Minhag Mevatel Halacha - 2
  - › What Constitutes a Minhag
  - › How Minhag Impacts Employment, Tenancy, Partnerships and Real Estate Deals etc.

Tishrei 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Business and Employment on Chol Hamoed

PART II

Setting Up A Kosher Business

Winter 5781

- Gezel - 2
- Gezel Akum - 1
- Ta'os and Mate Akum - 1
- Geneivas Da'as - 2
- Acceptable Marketing - 2
- Headhunting - Recruitment and Ma'arufia - 1
- Halachos of Employment - 2
- Hiring, Employment Agreements and Salary Structures - 1
- Hiring Jewish - 1
- Halachic Deals and Documents - 3
  - › Understanding Asmachta
  - › Agreements and Kinyan Devarim

- › The Halachic "Agreement Validation" Clause
- Non-Competes and Non-Circumvent - 1
- Partnership Structuring - 2
- Corporations, Trusts and Legal Entities - 1
- Hasogas Gevul and Competition - 2

Nissan 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Corporate Chametz - The Issues and Solutions
- Isurei Hana'ah

PART III

Maintaining A Kosher Business

Summer 5781 - Commitments and Kinyanim

- Kinyanim Expounded - 2
- Mi Shepara, Mechusar Amana etc. - 2
- Situmta - The Kinyanim of the Marketplace - 1
- Ona'ah - 2
- Mekach Ta'os- 4

Summer Break 5781 (Special Edition)

- Tzedaka and Ma'aser
  - › As a Business and Individual

YEAR TWO

Elul 5781 - Maintaining a Kosher Work Environment

- Yichud in the Workplace - 2
- Interaction With the Opposite Gender - 2

Tishrei 5782 - Expanded Yom Tov Edition

- Websites and E-Commerce on Shabbos and Yom Tov

Winter 5782 (Leap Year) - 1st Semester

- Loans and Guarantees - 2
- Ribbis 101/The Basics - 4
- Insurance Issues - 1
- Brokerage - 2
- Lashon Hara In Business - 2
- Legal Holidays and Chukos HaGoyim - 1

Winter 5782 - 2nd Semester - When Things Don't Go As Expected:

- Bais Din - 3
- Din and Lifnim Mishuras Hadin - 2
- Arka'os - 2
- Quitting, Firing, and Severance - 2
- Partnership Dissolution - 2
- Collections - 2
- Bankruptcy - 1

Nissan 5782 - Expanded Yom Tov Edition

- Maintaining A Facility on Pesach

Summer 5782 - Final Testing and Review

YEAR THREE & BEYOND

Choshen Mishpat Supplemental Track

- More In-Depth and Intricate Learning of Many of the Abovementioned Topics
- Nizkei Shcheinim
- Mazik, Garmi, and Halachic Torts
- Hashavas Aveida
- Mitzva of Lending
- Yerusha and Trusts
- Trustees and Executors
- Shomrim and Fiduciaries
- Shluchim and Agents
- Harsha'a and Power of Attorney
- The Shibuda D'Reb Nossen Law
- Hefker
- Pruzbul

Industry-Specific Tracks and Supplemental In-Depth Track

Real Estate Track:

- General Real Estate
- Bar Metzra
- Acquisitions and Ani Hamehapech
- Lo Sachmod
- Brokerage
- Landlord/Tenant
- Zoning Laws
- Rent Control and Evictions
- Fix and Flip
- Administrations and Boards

HealthCare Track:

- Shabbos and Yom Tov
- The Kosher Kitchen
- Employment Training
- Facility and Housekeeping
- Compliance and Fiduciary
- Partnership and Employment
- Medical Issues

Finance and Ribbis Track:

- Introduction: Understanding Ribbis
- Ribbis of Non Jews and Mumar
- Foreign Currencies and Commodities: Se'ah Bes'eah in Today's Marketplace
- Corporate Lending & Borrowing
- Credit Unions: Ownership in Ribbis Entities
- Credit Unions: Paying Ribbis by Court Order
- Pesika: Deposits and Price Guarantees
- Tarsha: Paying for Credit and Early Bird Specials
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Non Jew's Loan
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Ribbis Loan

- Differentiating Between Expenses & Interest: Defining the Two
- Ribbis in Partnerships
- Ribbis in Contracts - Capital Calls and Late Fees
- Deal Syndication and The Real Estate Process From Negotiation to Closing
- Ribbis as a Knas: Fines and Penalties
- Purchasing Tax Liens and Mortgage Bundles
- Using a Purchased Item When the Sale was Reversed
- Selling Conditional on Reversing the Sale
- Ribbis Responsibilities of Lawyers, Brokers, and Witnesses
- Review of Ribbis Fundamentals
- Hard Money Loans & Heter Iska - Kulo Pikadon; Chatzi Milve
- Heter Iska - The Approach of Reb Moshe Feinstein
- Heter Iska Klali and Loans Specified to be Al Pi Heter Iska
- Ribbis Mukdemes - Ribbis MeUcheres
- Ribbis Devarim
- Defining Ribbis: Gifts, Favours and Charitable Donations

Yorucha Deliverables & Supplements

In-depth "Ma'are Mekomos" source booklets

Accompanying audio daily "Blatt shiur" clearly explaining sources

Weekly video "from the field" application of materials learned, presented by Bais HaVaad Dayanim

Daily Q & A - Business Halacha Daily posts

Review, testing, and accreditation

